

Sygn. akt **V Ca 483/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Machoń (spr.)
Sędziowie:	SO Beata Gutkowska SR del. Agnieszka Wiśniewska
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Włodarczyk

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa D. C., J. S., I. T., S. R., W. M., A. T., E. K., J. Ż., R. J., H. D., K. B., P. G., R. M., M. K., Z. M., S. K. (1), K. K. i A. K.

przeciwko Skarbowi Państwa- Ministrowi Środowiska

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 21 października 2013 r., sygn. akt I C 255/12

1. oddala apelację:

2. zasądza od Skarbu Państwa- Ministra Środowiska na rzecz D. C. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, J. S. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, I. T. kwotę 300 (trzysta) złotych, S. R. kwotę 300 (trzysta) złotych, W. M. kwotę 300 (trzysta) złotych, A. T. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, E. K. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, J. Ż. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, R. J. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, H. D. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, K. B. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, P. G. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, R. M. kwotę 600 (sześćset) złotych, M. K. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, Z. M. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych, S. K. (1) kwotę 300 (trzysta) złotych, K. K. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych i A. K. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 483/14

UZASADNIENIE

Pozwem z 17 maja 2011 r. D. C. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska kwoty 24.217,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez losie na uprawie leśnej, na powierzchni 1,25 ha zasadzonej lasem w wieku lat 12 i na powierzchni 0,55 ha zasadzonej lasem w wieku lat 11, oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi K., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu.

22 sierpnia 2013 r. powód zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie odszkodowania w wysokości 37.426,00 zł.

Pozwem z 8 czerwca 2011 r. K. K. wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jej rzecz kwoty 64.704,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez losie na uprawach leśnych o ogólnej powierzchni 4,03 ha, w tym zasadzonej lasem w wieku lat 17, na powierzchni 1,70 ha i lasem 6 – letnim na powierzchni 0,59 ha, na działce oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi O., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. K. K. zmodyfikowała powództwo w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jej rzecz odszkodowania w wysokości 54.605,00 zł,

Pozwem z 18 sierpnia 2011 r. K. B. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 13.378,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez losie na uprawie leśnej, na powierzchni 1,13 ha zasadzonej lasem w wieku lat 15 na obszarze 0,35 ha, lasem w wieku lat 7 na obszarze 0,78 ha, oznaczonej nr 23 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...).334 w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem procesowym z 22 sierpnia 2013 r. K. B. zmodyfikował powództwo w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 26.339,00 zł,

Pozwem z 17 maja 2011 r. H. D. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 56.042,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez losie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,52 ha zasadzonej lasem w wieku lat 19, na powierzchni 1 ha zasadzonej lasem w wieku lat 11, na powierzchni 0,13 ha zasadzonej lasem w wieku 22 lat i na powierzchni 1,36 ha zasadzonej lasem w wieku lat 25, oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód jednocześnie wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód H. D. zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 34.400,00 zł.

Pozwem z 17 maja 2011 r. R. J. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 12.087,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez losie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,80 ha zasadzonej lasem w wieku lat 14, oznaczonej numerem 1.53 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi W., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód jednocześnie wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem procesowym z 22 sierpnia 2013 r. powód R. J. zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na rzecz powoda R. J. odszkodowania w wysokości 11.656,00 zł.

Pozwem z 17 maja 2011 r. I. T. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 5.154,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,25 ha zasadzonej lasem w wieku lat 22, oznaczonej nr 97/1 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowy w Grajewie, V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód wniósł jednocześnie o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód I. T. zmodyfikował powództwo w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 4.653,00 zł.

Pozwem z 17 maja 2011 r. M. K. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 20.454,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 1,67 ha zasadzonej lasem w wieku lat 10, oznaczonej nr 1.2 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi U., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

8 sierpnia 2013 r. powód M. K. rozszerzył żądanie, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 22.147,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, zaś w pozostałym zakresie wnosząc i podnosząc jak dotychczas.

17 maja 2011 r. R. M. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 8.763 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej na powierzchni 0,58 ha zasadzonej lasem w wieku lat 14, oznaczonej nr 1. (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi W., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód jednocześnie wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód R. M. zmodyfikował powództwo, w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na rzecz powoda odszkodowania w wysokości 9.471,00 zł.

17 maja 2011 r. S. R. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 4.101,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,30 ha zasadzonej lasem w wieku lat 12, oznaczonej nr 26 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi U., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem procesowym z 22 sierpnia 2013 r. powód S. R. zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 4.439,00 zł.

Pozwem z 8 czerwca 2011 r. E. K. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 57.335,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawach leśnych o ogólnej powierzchni 0,4,52 ha, w tym zasadzonej lasem w wieku lat 8, na powierzchni 0,28 ha, na działce oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., zasadzonej lasem w wieku lat 8, na powierzchni 0,62 ha, na działce oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., zasadzonej lasem w wieku lat 8, na powierzchni 0,62 ha, na działce oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., zasadzonej lasem w wieku lat 9, na powierzchni 2,00 ha, na działce oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., zasadzonej lasem w wieku lat 18, na powierzchni 1,00 ha, na działce oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz

z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód E. K. zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 39.261,00 zł.

17 maja 2011 r. J. Ż. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 12.101,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,30 ha zasadzonej lasem w wieku lat 12, oznaczonej nr 182/2 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., dla której jest prowadzona Księga Wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych oraz na uprawie o powierzchni 0,43 ha zasadzonej lasem w wieku lat 19, oznaczonej numerem (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód J. Ż. zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 14.803,00 zł.

17 maja 2011 r. W. M. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 3.711,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,18 ha zasadzonej lasem w wieku 22 lat, oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi D., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem procesowym z 22 sierpnia 2013 r. powód W. M. zmodyfikował powództwo, w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 3.257,00 zł. Pozwem z 17 maja 2011 r. Z. M. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 18.131,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 1,20 ha zasadzonej lasem w wieku lat 14, oznaczonej nr 1.52 i 1.280 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi W., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód Z. M. zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 16.845,00 zł.

Pozwem z 17 maja 2011 r. S. K. (1) wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 4.101,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,30 ha zasadzonej lasem w wieku lat 12, oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi W., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem procesowym z 22 sierpnia 2013 r. powód S. K. (1) zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 3.461,00 zł.

Pozwem z 17 maja 2011 r. J. S. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 16.698,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,81 ha zasadzonej lasem w wieku lat 22, oznaczonej nr 156 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi O., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie, V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi

odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód J. S. zmodyfikował powództwo, w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 16.152,00 zł.

Pozwem z 18 sierpnia 2011 r. A. T. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 20.000,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 4,17 ha (około 45% całkowitego zniszczenia) zasadzonej lasem w wieku lat 8, oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi K., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie, V Wydział Ksiąg Wieczystych oraz na uprawie leśnej na powierzchni 2,04 ha (około 50% całkowitego zniszczenia), zasadzonej lasem w wieku lat 8, oznaczonej nr 592 w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi K., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie, V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód A. T. zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 27.952,00 zł.

Pozwem z 18 sierpnia 2011 r. P. G. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 20.000,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 8 ha (około 40% całkowitego zniszczenia) zasadzonej lasem w wieku lat 8, oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi K., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem procesowym z 22 sierpnia 2013 r. powód P. G. zmodyfikował powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 32.668,00 zł.

Pozwem z 17 maja 2011 r. A. K. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz kwoty 32.142,00 zł z tytułu szkód wyrządzonych przez łosie na uprawie leśnej, na powierzchni 0,55 ha, zasadzonej lasem w wieku lat 12 i na powierzchni 1,90 ha zasadzonej lasem w wieku lat 11, oznaczonej nr (...) w rejestrze gruntów i położonej w obrębie wsi U., dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) w Sądzie Rejonowym w Grajewie V Wydział Ksiąg Wieczystych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

22 sierpnia 2013 r. powód A. K. zmodyfikował powództwo, w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na jego rzecz odszkodowania w wysokości 27.039,00 zł.

Jednocześnie pismem procesowym z 22 sierpnia 2013 r. pełnomocnik powodów wniósł o umorzenie postępowania w części określonej pierwotnie pozwem, a przewyższającej wartości wskazane przez biegłego w opinii z dnia 12 marca 2013 r., w stosunku do powodów: K. K., H. D., R. J., I. T., E. K., W. M., Z. M., S. K. (2), J. S., A. K..

Pozwany zaprzeczył wszelkim twierdzeniom powoda wskazującym na odpowiedzialność Skarbu Państwa w niniejszej sprawie podnosząc, że powód nie wykazał ani dopuszczenia się przez Ministra Środowiska zaniechania prawodawczego, ani też wyrządzenia szkody w inny sposób. W ocenie pozwanego pozew jest całkowicie gołosłowny, nie wykazuje adekwatnego związku przyczynowo – skutkowego, a jedynie zawiera twierdzenie o poniesieniu szkody, w wysokości wyliczonej przez powodów oraz domaga się odszkodowania od Ministra Środowiska. Nadto pozwany podniósł, że powód nie wykazał, że uprawa leśna została zasadzona na gruncie rolnym, co oznaczałoby podstawę do odpowiedzialności odszkodowawczej, jednakże nie Ministra Środowiska, lecz dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego. Pozwany podkreślił, że powód powołuje się na bliżej nieokreślone zaniechanie Ministra Środowiska, ale

nie wskazuje jaki akt miał być wydany przez Ministra Środowiska, aby nie doszło do zaniechania, czego akt ten miał dotyczyć oraz w końcu na jakiej podstawie akt ten miał być wydany. Nadto nie wskazano też jaki istnieje związek przyczynowy między tym, że nie wydano aktu, a stratami, które wystąpiły u powoda – według twierdzeń zawartych w pozwie. Pozwany podniósł także zarzut przedawnienia, bowiem ani z treści pism procesowych składanych przez pełnomocnika powodów, ani z zeznań świadka, czy też wyjaśnień stron nie wynika precyzyjnie data powstania szkody.

Wyrokiem z 21 października 2013 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy

w W.:

1. zasądził od Skarbu Państwa – Ministra Środowiska na rzecz:

- a. D. C. kwotę 37 426 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- b. K. K. kwotę 54 605 zł z ustawowymi odsetkami od 8 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty,
- c. K. B. kwotę 26 339 zł z ustawowymi odsetkami od 18 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty,
- d. H. D. kwotę 34 400 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- e. R. J. kwotę 11 656 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- f. I. T. kwotę 4 653 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- g. M. K. kwotę 22 147 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- h. R. M. kwotę 9 471 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- i. S. R. kwotę 4 439 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- j. E. K. kwotę 39 261 zł z ustawowymi odsetkami od 8 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty,
- k. J. Ż. kwotę 14 803 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- l. W. M. kwotę 3 257 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- m. Z. M. kwotę 16 845 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty
- n. S. K. (1) kwotę 3 461 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- o. J. S. kwotę 16 152 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- p. A. T. kwotę 27 952 zł z ustawowymi odsetkami od 18 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty,
- q. P. G. kwotę 32 668 zł z ustawowymi odsetkami od 18 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty,
- r. A. K. kwotę 27 039 zł z ustawowymi odsetkami od 17 maja 2011 r. do dnia zapłaty;

2. umorzył postępowanie w pozostałej części;

3. kosztami postępowania w całości obciążył pozwanego, polecając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Powyższe rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń faktycznych

i rozważań prawnych Sądu Rejonowego:

Nadleśnictwo K. położone jest na terenie województwa (...) w powiatach: (...) (gminy: C., D., T.-miasto, T., Z.), (...) (gminy: G., J., J., K.-miasto, K., K., M.-miasto, M., T.) i (...) (gmina R.). W skład nadleśnictwa wchodzi obręby leśne: K. i T.. Podzielone jest ono na 13 leśnictw. Wsie K., O., D., U. leżą w powiecie (...), w gminie G.. Wieś W. leży w powiecie (...), w gminie T.. Natomiast wieś K. leży w powiecie (...), w gminie G..

Na terenie leśnictwa K., tj. na obszarze ok. 30 tys. ha (w tym lasy państwowe i niepaństwowe) w miesiącu lutym 2012 r. było ok. 1280 sztuk łosi. Łosie bytują w lasach naturalnych oraz lasach zagospodarowanych nawet w pobliżu okolic silnie zaludnionych. Latem łoś żywi się roślinami zielonymi, głównie podwodnymi i błotnymi (kaczeńce). Zjada też trawy i turzyce porastające brzegi zbiorników wodnych, liście, pąki, owoce krzewów i pędy drzew liściastych i iglastych (młode pędy sosny), a w zimie igły sosen i jodeł oraz korę drzew. łoś latem przechodzi na bagna, natomiast zimą wraca na tereny leśne i tereny upraw. Dorosłe osobniki zjadają dziennie 15–50 kg karmy. W okresie występowania grubej pokrywy śnieżnej (II-IV) 6-12 kg. Ze względu na wysokość ciała oraz proporcje i długość nóg oraz szyi łoś jest zwierzęciem przystosowanym do ogryzania roślin na wysokości 50-200 cm nad ziemią. Z roślin drzewiastych najczęściej wybiera sosnę, jałowiec, jodłę, modrzew i świerk. Rośliny te dostarczają mu wysokoenergetycznego pokarmu w postaci igliwia, pączków, kory, pędów i nasion.

Szukając pokarmu łosie powodują szkody, niszcząc uprawy. W szczególności las do lat 10, las od 10 do około 20 lat (tzw. młodniki) oraz starsze tyczkowiny i drągowiny. Obecnie na terenie nadleśnictwa K. nie obserwuje się uszkodzeń w drzewostanach w wieku powyżej 20 lat. Łosie zjadają pączki wierzchołkowe oraz wszelkie ugałęzienie. Pozostawiają jedynie łodygi drzew, która w przypadku sosny nie są w stanie odrosnąć. Łodygi można jedynie wyciąć i przeorać pole. Łosie w młodnikach łamią drzewa, aby dostać się do części wierzchołkowych. W przypadku takiej szkody drzewo już nie rośnie. Uszkodzenia spowodowane przez łosie nawarstwiają się latami. W lasach prywatnych na terenie nadleśnictwa K. uszkodzenia na powierzchniach zaczęły pojawiać się w nasadzeniach od około 1999 r. i utrzymują się do chwili obecnej. Szkody od łośi polegają głównie na zgryzaniu i łamaniu pędów szczytowych oraz bocznych sosny, rzadko kiedy dochodzi do zgryzania i łamania pędów szczytowych brzozy i świerka.

W ciągu ostatnich 10 lat liczebność łośi zwiększyła się kilkukrotnie. W nadleśnictwie K. w roku 2001 żyło 183 łosie, w 2011 – 596. Szkody w lasach stały się wyjątkowo dotkliwe w 2010 i 2011 r. Ze względu na pojawiające się szkody (także w lasach państwowych) wykładane są materiały zgryzowe, ale w ilości niewystarczającej. Odpowiednią ilość pokarmu zapewniają jedynie młode lasy posadzone po zrębie. Pojawiają się wypadki padnięcia łośi z głodu.

D. C. jest właścicielem nieruchomości gruntowej – uprawy leśnej działki nr (...) w obrębie wsi K. o powierzchni 3,61 ha. Na części działki dokonano zrębu i odnowienia sosną w dwóch etapach z rocznym odstępem. Powierzchnia zniszczeń dokonana przez łosie lasu sosnowego w wieku lat 12 wynosi 1,25 ha, zaś lasu sosnowego wieku lat 11 wynosi 0,55 ha. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 37.426,00 zł.

K. K. jest właścicielką nieruchomości gruntowej – uprawy leśnej działki nr (...) położonej w obrębie wsi O. o powierzchni 3,13 ha oraz 2,68 ha. Na działce K. K. został zasadzony las sosnowy o łącznej powierzchni 4,03 ha. W 70 % sosna w I klasie wieku została zniszczona przez łosie. W szczególności powierzchnia zniszczeń wyniosła 1,19 ha na obszarze lasu w wieku lat 17, 0,41 ha na obszarze lasu w wieku lat 6 oraz 1,22 ha na obszarze lasu w wieku lat 17. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 54.605,00 zł.

K. B. jest właścicielem nieruchomości gruntowej – uprawy leśnej działki nr (...) położonej w obrębie wsi D. o powierzchni 2,76 ha. Nieruchomość ta jest zalesiona świerkiem i sosną. Z tymże powierzchnia obszaru zalesionego sosną wynosi 1,13 ha lasu w wieku lat 15 i 0,35 ha lasu w wieku lat 7. Zalesiony sosną obszar nieruchomości został zniszczony przez łosie w 80 %. W tym 0,90 ha lasu w wieku lat 15 oraz 0,28 ha lasu w wieku lat 7. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 26.339,00 zł.

Właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w obrębie wsi D. – działki o nr (...) jest H. D.. Powierzchnia całkowita nieruchomości należącej do H. D. wynosi 4,71 ha. Na działce tej zasadzony został las. Fragment upraw i

młodników uprawy leśnej działki został zniszczony przez łosie, w tym 0,21 ha lasu w wieku lat 19, 0,80 ha lasu w wieku lat 11, 0,10 ha lasu w wieku lat 22 oraz 0,54 ha lasu w wieku lat 25. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 34.400,00 zł.

R. J. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi W.. Łączna powierzchnia działki według rejestru gruntów wynosi 2,65 ha. Na części działki zostały zasadzone drzewa sosnowe. Powierzchnia całkowita lasu sosnowego w wieku lat 14 wynosi 0,80 ha, z czego 0,64 zostało zniszczone przez łosie. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 11.656,00 zł.

I. T. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi D. o powierzchni 0,97 ha. Na powierzchni 0,25 ha został zasadzony las sosnowy. W przeszłości w drzewostanie sosnowym III klasie wieku odnowiono lukę. Jednakże później sosnę w luce zniszczyły łosie w 80 % na obszarze 0,20 ha lasu w wieku lat 20. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 4.653,00 zł.

Właścicielem nieruchomości gruntowej – uprawy leśnej o nr (...)położonej w obrębie wsi U. jest M. K.. Łączna powierzchnia nieruchomości wynosi 1,67 ha. Wskazana powierzchnia została zalesiona całkowicie sosną. Natomiast zniszczenia lasu przez łosie wynoszą 90 %. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 22.147,00 zł.

R. M. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi W. o łącznej powierzchni 2,20 ha. Na obszarze 0,58 ha został zasadzony las sosnowy. Zalesienia sosną na granicy z polem w 90 % zostały zniszczone przez łosie. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 9.471,00 zł.

S. R. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi U. o łącznej powierzchni 2,61 ha. Na obszarze 0,30 ha został zasadzony las sosnowy. Uprawa lasu sosnowego w wieku lat 12 została zniszczona w 70 %. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 4.439,00 zł.

E. K. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) o powierzchni 0,62 ha położonej w obrębie wsi D.. Na części obszaru, tj. 0,25 ha został zasadzony las sosnowy, który został zniszczony w 70 % przez łosie. Nadto E. K. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi D. o łącznej powierzchni 0,62 ha. Uprawa leśna została zniszczona przez łosie na obszarze 0,35 ha. W szczególności las sosnowy w wieku lat 8 został zniszczony w 80 %. Jednocześnie E. K. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr 802 położonej w obrębie wsi D. o łącznej powierzchni 2,16 ha. Na terenie nieruchomości zostały zasadzone sosny, świerki i brzozy. Na obszarze 1,51 ha został zasadzony las sosnowy, który w 80 % został zniszczony przez łosie. E. K. jest również właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi O.. Na obszarze 1,00 ha nieruchomości został zasadzony las sosnowy, który w 70 % został zniszczony przez łosie. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 39.261,00 zł.

Właścicielem nieruchomości gruntowej o nr(...) oraz (...)położonej w obrębie wsi D. jest J. Ż.. Powierzchnia działki o nr (...) wynosi 2,52 ha. Część działki, tj. 0, 49 ha od strony lasu została zalesiona sosną (12 lat) i została całkowicie zniszczona przez łosie. Nadto działka o nr (...) została porośnięta drzewostanem sosnowym w III klasie wieku. Całkowity obszar lasu sosnowego na ww. działce wynosi 0,43 ha lasu wieku lat 19. Jednakże w 70 % uprawa leśna została zniszczona przez łosie. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 14.803,00 zł.

W. M. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi D. o powierzchni 0,91 ha. Na powierzchni 0,18 ha działki zasadzono las sosnowy, który w 80 % został zniszczony przez łosie. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 3.257,00 zł.

Z. M. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi W. o łącznej powierzchni 2,35 ha. W zachodniej części działki pozostało zalesienie porolne. Na obszarze 1,20 ha został zasadzony las sosnowy, który na powierzchni 0,72 ha został zniszczony przez łosie. Wiek lasu wynosi 14 lat. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 16.845,00 zł.

Właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi K. o powierzchni 5,24 ha jest S. K. (1). Na powierzchni 0,30 ha została odnowiona luka drzewem sosnowym, która w 70 % została zniszczona przez łosie. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 3.461,00 zł.

J. S. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi O. o powierzchni 3,37 ha. Na powierzchni 0,81 ha działki został zasadzony młodnik sosnowy w wieku lat 22, który w 80 % został zniszczony przez łosie. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 16.152,00 zł.

A. T. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi K. o powierzchni 4,17 ha. Na nieruchomości, w części wschodniej kępy lasu sosnowego III klasy wieku, o powierzchni 2,00 ha zostały zasadzone sosny, świerki i brzozy. Pozostała część to zalesienie porolne. Obszar lasu zniszczony przez łosie na ww. nieruchomości wynosił 0,80 ha (las został uszkodzony w 40 %). Nadto A. T. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi K. o powierzchni 2,04 ha. Część nieruchomości zajmuje łąka. Natomiast część nieruchomości jest zalesiona przez sosny, brzozy i świerki. Obszar całkowity lasu wynosi 1,80 ha. Las sosnowy w 50 % został zniszczony przez łosie. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 27.952,00 zł.

Właścicielem nieruchomości o nr (...) położonej w obrębie wsi K. o powierzchni 8,00 ha jest P. G.. Działka z trzema kępami lasu sosnowego III klasy wieku. Pozostała część działki jest zalesiona w dwóch etapach. Skala zniszczeń dokonanych przez łosie lasu w wieku lat 8 wynosi 80 %, natomiast lasu w wieku lat 15 wynosi 40 %. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 32.668,00 zł.

A. K. jest właścicielem nieruchomości gruntowej o nr (...) położonej w obrębie wsi U. o powierzchni 6,09 ha. Wschodnia część działki przy granicy z kompleksem leśnym zalesiona jest sosną w I klasie wieku. Obszar zniszczony przez łosie lasu w wieku lat 12 wynosi 0,38 ha, natomiast lasu w wieku lat 11 1,33 ha. Wartość wyrządzonej szkody wynosi 27.039,00 zł.

Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy, których autentyczność nie była w trakcie postępowania kwestionowana przez żadną ze stron oraz twierdzeń stron co do okoliczności niespornych.

Dokonując ustaleń w sprawie Sąd Rejonowy uwzględnił opinię pisemną biegłego sądowego M. A.. W ocenie Sądu Rejonowego opinia ta była wiarygodna, spójna i logiczna. Oparta była na materiale zgromadzonym w aktach sprawy, oględzinach przedmiotowych nieruchomości, prowadzi do logicznych wniosków. Biegły przedstawił charakterystykę łosia, obszary występowania zwierzęcia oraz ocenił zakres zniszczeń poszczególnych nieruchomości i określił wartość wyrządzonych szkód przez łosie. Ponadto w sposób logiczny i wyczerpujący uzasadnił przejęcie metody wyceny uszkodzeń wyrządzonych przez łosie. W sposób szczegółowy uzasadnił swoje stanowisko, które było rzeczowe i konkretne. Nadto Sąd Rejonowy uznał za wiarygodną uzupełniającą opinię biegłego. Opinia biegłego stanowiła pełnowartościowy materiał dowodowy.

Zeznania przesłuchanego na rozprawie świadka w osobie T. G. Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne. Świadek jest pracownikiem Służby Leśnej w nadleśnictwie K. od 2005 r., a od 2010 r. pełni funkcję leśniczego. T. G. sprawuje opiekę nad powierzonym mu leśnictwem, w którego skład wchodzi zarówno lasy państwowe, jak również lasy prywatne należące do powodów. Posiada on specjalistyczną wiedzę na temat nadleśnictwa. Zeznania te korespondowały z pozostałym ujawnionym w sprawie materiałem dowodowym, stąd w ocenie Sądu Rejonowego należało je uznać jako rzetelny materiał dowodowy. Fakt wyrządzenia szkód przez łosie na działkach poszczególnych powodów został potwierdzony przez biegłego, zatem nie budził wątpliwości Sądu Rejonowego. Zeznania powodów – aczkolwiek wiarygodne – mogły być jedynie potwierdzeniem ustaleń biegłego.

Sąd Rejonowy ocenił zatem wiarygodność i moc zebranego materiału dowodowego według własnego przekonania uwzględniając zasady logicznego rozumowania wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego (art. 233 § 1 k.p.c.) oraz zasady postępowania dowodowego określone w art. 6 k.c. i art. 227-309 k.p.c. Sąd Rejonowy podkreślił, że

w sprawie nie zebrano materiału dowodowego pozostającego ze sobą w istotnej sprzeczności. Różnica stanowisk stron dotyczyła w istocie nie faktów, lecz ich interpretacji i oceny prawnej oraz ponoszenia odpowiedzialności przez pozwanego za wyrządzone szkody.

Sąd Rejonowy oddalił szereg wniosków dowodowych powodów, zmierzających do zbadania celowości przywrócenia polowań na łosie. Zdaniem Sądu Rejonowego okoliczność ta nie była potrzebna do rozstrzygnięcia. Sąd Rejonowy oddalił również wniosek

o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego. Zdaniem Sądu Rejonowego opinia była

w pełni wiarygodna, natomiast wszelkie ustalenia na jej podstawie czynił Sąd – kierując się nią jako jedną z przesłanek stanu faktycznego. Charakter szkód w lasach powodów dawał podstawy do przyjęcia, że wyrządziły je wyłącznie łosie – inne jeleniowate żerują

w odmienny sposób.

W ocenie Sądu Rejonowego, dochodzone w sprawie roszczenia odszkodowawcze były usprawiedliwione. Jednakże znajdowały one nieco inne uzasadnienie, aniżeli wskazywała strona powodowa w swoich pismach procesowych.

Powodowie dochodzili odszkodowania za zniszczenia lasów. Stwierdzenie to niesie znaczące konsekwencje prawne, ponieważ obszary leśne doczekały się własnej regulacji normatywnej w postaci ustawy z dnia o lasach. Przepisy tego aktu stosuje się do obszarów o zwartej powierzchni minimum 0,1 ha, pokrytych uprawami leśnymi lub przejściowo ich pozbawionych, przeznaczonych do produkcji leśnej, bądź też stanowiących rezerwat lub park narodowy albo wpisanych do rejestru zabytków (art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach). Ustawę stosuje się do wszelkich lasów – niezależnie od formy ich własności. Wszystkie działki opisane w pozwach spełniały przytoczone wymogi, mimo iż nie stanowią własności Skarbu Państwa. A zatem należało stosować do nich przepisy powołanej ustawy. Szczególną wagę miał z punktu widzenia sprawy niniejszej art. 11, zgodnie z którym jednostka organizacyjna, osoba fizyczna lub prawna jest zobowiązana do naprawienia szkody według zasad określonych w Kodeksie cywilnym. Wobec braku w ustawie szczegółowych regulacji odnośnie zasad odpowiedzialności należy uznać, iż przepisy Kodeksu należy stosować nie tylko do sposobu naprawienia szkody (w szczególności art. 363 kc), ale i samych zasad odpowiedzialności.

Mimo, iż szkody zostały wyrządzone przez łosie, które są zwierzyną łowną, objętą obecnie całkowitą ochroną, nie można było zdaniem Sądu Rejonowego doszukiwać się podstaw odpowiedzialności Skarbu Państwa w rozdziale 9 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie. W myśl art. 46 ust. 1 pkt. 1 tej ustawy szkody wyrządzone przez łosie w uprawach i płodach rolnych podlegają naprawieniu. Natomiast za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całkowitą ochroną odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa (art. 50 ust. 1 PrŁow). Tymczasem las nie jest uprawą rolną – nawet jeśli wchodzi w skład gospodarstwa rolnego. Wskazuje na to już powszechne rozumienie obydwu pojęć: las i uprawy rolne cechuje odmienna roślinność, zróżnicowanie zabiegów pielęgnacyjnych, wreszcie intensywność gospodarowania. Zasady wykładni językowej nakazują stosować definicje ustawowe także w innych aktach normatywnych. A zatem zdefiniowanie lasu w sposób określony w ustawie o lasach uniemożliwia utożsamianie lasu z uprawą rolną.

Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że stosunkowo wąski zakres odpowiedzialności na podstawie prawa łowieckiego nie wyłącza odpowiedzialności na zasadach ogólnych – choć w żadnym z orzeczeń nie wskazano przykładów zastosowania tych ogólnych zasad. Dlatego też w pierwszej kolejności Sąd Rejonowy ustalił konkretną podstawę odpowiedzialności pozwanego. Przy braku innych przepisów, statuujących np. odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, zdaniem Sądu Rejonowego odpowiedzialność mogła opierać się jedynie na ogólnej zasadzie winy.

W obecnym stanie prawnym właścicielem zwierząt żyjących w stanie dzikim jest Skarb Państwa (art. 2 PrŁow). Ten szczególnie przedmiot własności wymaga jednak specjalnego traktowania - zarówno w odniesieniu do pojedynczych zwierząt, jak i do całych populacji. Powołana ustawa określa mianem łowiectwa ochronę zwierząt łownych (zwierzyny)

i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej. Określone przez ustawę zasady są kierowane do dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich, które wykonują gospodarkę w tych obwodach, jak i do nadleśniczych Lasów Państwowych a nawet organów samorządu terytorialnego (art. 11 ust. 3 PrŁow) Gospodarowanie populacjami zwierzyny, stanowiące element łowiectwa, wymaga w szczególności wzbogacania naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny w lasach (art. 11 ust. 2 pkt 2 PrŁow). Realizacja tej dyrektywy na poziomie obwodu łowieckiego może polegać np. na urządzaniu poletek łowieckich, czyli śródleśnych (wymienionych m.in. w rozporządzeniu w sprawie planów łowieckich). Z przytoczonym przepisem korespondują przepisy regulujące gospodarkę leśną. Art. 18 ust. 4 LasU stanowi, że plan zagospodarowania lasu musi wskazywać cele w zakresie gospodarki łowieckiej, jak również wskazywać lasy i grunty przeznaczone do zalesienia. Gospodarkę leśną na podstawie planu urządzenia lasu wykonuje nadleśniczy przy pomocy nadleśnictwa (art. 34 ust. 1 LasU).

Powyższe regulacje prowadzą do wniosku, że na jednostkach organizacyjnych Skarbu Państwa ciążą obowiązki polegające na zapewnieniu zwierzynie łownej odpowiedniej bazy żerowej – z uwzględnieniem dających się przewidzieć zmian w środowisku. Do zmian takich z pewnością należało zwiększenie się populacji łosi – stanowiące przecież cel i ewidentny skutek objęcia tego gatunku ochroną całoroczną. Sposób żerowania tych zwierząt i ich siedliska dla służb leśnych z pewnością stanowiły wiedzę oczywistą. Licząc się ze zwiększeniem liczby zwierząt - a więc i ilości niezbędnego im pokarmu – należało na obszarach ich występowania, w odpowiedniej odległości od terenów prywatnych - przygotować odpowiednio duże obszary leśne stanowiące miejsce ich żerowania, albo też ich surogaty w postaci pozostawianego materiału zgryzowego. Tymczasem przekazanie znaczących obszarów na rzecz B. spowodowało zaniechanie całkowitego wyřębu drzew, które nie mogły zostać obsadzone młodymi roślinami, które mogłyby w krótkim czasie stanowić pokarm dla zwiększającej się populacji łosi. Tego rodzaju zaniechanie wobec istnienia wyraźnego obowiązku należy ocenić jako zachowanie bezprawne, a więc stanowiące przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej. Żaden przepis nie nakłada na prywatnych właścicieli lasów obowiązku wyzbycia się pożytków swego gruntu w interesie publicznym.

Sąd Rejonowy odwołał się do zeznań świadka G. – pracownika Lasów Państwowych – który zdawał sobie sprawę z problemu braku żeru dla łosi oraz

z niedostatków podejmowanych działań polegających na ścinaniu osik i pozostawianiu ich dla łosi. Nie były odosobnione przypadki padania łosi z głodu. Stanowiło to najlepszy dowód na znaczące zaniedbania w tym zakresie.

Przez winę w doktrynie prawa rozumie się możliwość postawienia zarzutu niewłaściwego zachowania się w danej sytuacji. Tradycyjnie wyróżnia się lekkomyślność, kiedy to sprawca mimo przewidywania niekorzystnych skutków bezpodstawnie przypuszcza, że ich uniknie, oraz niedbalstwo - kiedy to sprawca w ogóle nie zdaje sobie sprawy z możliwości niekorzystnego skutku swoich działań mimo iż może i powinien to przewidywać. Podmioty zajmujące się gospodarką leśną i łowiecką w imieniu Skarbu Państwa wobec planowanego zwiększenia populacji łosi mogły i powinny przewidzieć nie tylko zwiększone zapotrzebowanie populacji na pokarm, ale także kierowanie się zwierząt na tereny młodych lasów nienależących do Skarbu Państwa w sytuacji niedostatku żeru. Osobom pracującym w instytucjach zajmujących się leśnictwem i łowiectwem (w szczególności ministerstwa, które zatwierdza plany urządzenia lasu oraz jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych przygotowującym te plany) można zatem przypisać co najmniej niedbalstwo. Za szkodę wyrządzoną z winy osoby, której powierzono wykonanie pewnej czynności, i która podlegała kierownictwu zlecającego, odpowiada właśnie podmiot zlecający – w tym wypadku Skarb Państwa (art. 430 kc).

W ocenie Sądu Rejonowego zaniechanie w zakresie przygotowania odpowiednio dużych obszarów mogących stanowić bazę żerową dla łosi pozostaje w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym ze szkodami w lasach powodów. Instynkt zwierząt nakazujący poszukiwanie pokarmu nie jest zjawiskiem obcym nawet dla osób posiadających minimalną wiedzę biologiczną. Jest więc oczywiste, że zwierzęta – nie znające przecież prawa własności, ale dysponujące możliwością przemieszczania się – nie znajdując dostatecznej ilości żeru w lasach Skarbu Państwa zaczęły zjadać każdy inny dostępny pokarm, a więc i młodniki na gruntach prywatnych. Zdaniem Sądu Rejonowego argument o konieczności zaakceptowania strat powodowanych przez łosie – także na gruntach prywatnych – jako

przewidywalnego elementu gospodarki leśnej nie mógł zostać zaakceptowany. Zniszczone lasy zostały posadzone ok. roku 2000, kiedy liczba łosie w niektórych rejonach była nawet sześciokrotnie mniejsza. Można było przewidzieć, że łosie i inne zwierzęta spowodują określone straty

w sadzonym lesie, natomiast tego, że ich liczba wzrośnie lawinowo na skutek działań administracyjnych – już nie.

Szkoda to każdy uszczerbek w majątku doznany wbrew własnej woli właściciela majątku. Kodeks wskazuje na szkodę w postaci rzeczywistej straty w majątku oraz utraty korzyści, które do niego nie weszły. Zdaniem Sądu Rejonowego precyzyjne określenie wysokości szkody w sprawie niniejszej nie było możliwe. Wymagałoby poczynienia zbyt daleko idących założeń, zwłaszcza odnośnie możliwych do uzyskania zysków ze sprzedaży drewna, które są pochodną ceny – niemożliwej do przewidzenia w okresie kilkudziesięciu lat. Dlatego Sąd Rejonowy stosownie do art. 322 kpc oparł się na całokształcie okoliczności sprawy, a w szczególności na opinii biegłego, która wskazywała na wysokość odszkodowania uzyskiwanego z tytułu przedwczesnego wyrębu lasu – określonego w sposób przewidziany rozporządzeniem Ministra Środowiska z 20 czerwca 2002 r. w sprawie jednorazowego odszkodowania za przedwczesny wyręb lasów (wydanego na podstawie ustawy z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych). W przypadku lasów młodych – jak u powodów – jest stosowana tu metoda poniesionych kosztów. Nie było oczywiście podstaw, aby cytowane rozporządzenie zastosować wprost. Dotyczy ono należności odmiennego rodzaju, związanych ze zmianą charakteru gruntu. Również zastosowanie tych regulacji przez analogię budziło wątpliwości: z cywilnoprawnego punktu widzenia wysokość szkody jest elementem stanu faktycznego i brak jest podstaw, aby przyjmować ryczałty określone normatywnie, dotyczące opłat publicznych. Kierując się jednak kompetencją przyznaną przez art. 322 kpc Sąd może oprzeć się na wskazanej rozporządzeniem metodologii obliczania wysokości szkody przy ustalaniu jej faktycznej wysokości. Sąd Rejonowy, zgodnie z wyjaśnieniami biegłego przyjął domniemanie, iż wszystkie szkody w lasach powodów spowodowały łosie. Zważywszy, że odszkodowanie ma charakter jedynie przybliżonego szacunku i to nie obejmującego wszystkich utraconych korzyści powodów, takie założenie należało uznać za dopuszczalne.

Zdaniem Sądu Rejonowego zarzut przedawnienia nie mógł zostać uwzględniony. Pozwany trafnie wskazał, że roszczenia odszkodowawcze przedawniają się po upływie 3 lat od chwili, kiedy znany stał się sprawca szkody (art. 442(1) Kc) Jednakże w sprawie niniejszej należało wziąć pod uwagę dwa istotne argumenty. Przede wszystkim szkody w lasach powodów narastały z czasem, osiągając apogeum w roku 2010. Wcześniej nie miały tak wielkich rozmiarów i były możliwe do zaakceptowania z ekonomicznego punktu widzenia. Dlatego przyjęcie domniemania, że gros tych szkód powstało w okresie ostatnich trzech lat, skutecznie niweczy zarzut przedawnienia co do zdecydowanej części roszczenia. Po drugie nie sposób było uznać, że osoba odpowiedzialna za szkodę była już znana w chwili wyrządzenia szkody. Orzecznictwo sądów w sprawach tego rodzaju – potwierdzające odpowiedzialność Skarbu Państwa – ciągle ma charakter precedensowy. Dopóki wykładnia przepisów potwierdzających tę odpowiedzialność nie utrwali się w orzecznictwie – zwłaszcza na poziomie Sądu Najwyższego – nie można mówić o możliwości dowiedzenia się o osobie zobowiązanej do naprawienia szkody.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 kc, uznając że pozwany pozostaje w zwłoce dopiero od chwili wezwania do zapłaty, przy czym wytoczenie powództwa zastępuje takie wezwanie.

Wobec częściowego cofnięcia niektórych pozwów i wyrażenia na to zgody przez pozwanego Sąd Rejonowy umorzył postępowanie (pkt. 2 wyroku) na podstawie art. 355 kpc. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 kpc.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie

z 21 października 2013 r. wniósł pozwany, zaskarżając go w całości.

Orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie art. 233 kpc w zw. z art. 286 kpc poprzez dowolne przyjęcie, że biegły M. A. w sposób wiarygodny i logiczny wykazał rozmiar i sposób powstania szkód, podczas gdy opinia biegłego zawiera błędne założenia, stosuje

niewłaściwą metodologię obliczenia szkód oraz zawiera szereg nieścisłości powoływanych na rozprawie w dniu 7 października 2013 r. przez stronę pozwaną, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy przez Sąd;

2. naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z dodatkowej opinii innego biegłego wobec szeregu zasadnych zarzutów merytorycznych względem opinii biegłego M. A., co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy przez Sąd;

3. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i poczynienie niewłaściwych ustaleń dotyczących stanu faktycznego sprawy polegających na przyjęciu, iż łosie nie posiadają właściwej bazy żerowej w lasach, co nie było tezą żadnego z przeprowadzonych dowodów, nie wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie, a stało się podstawą faktyczną zasądzenia żądanych przez powodów kwot odszkodowań;

4. naruszenie art. 322 k.p.c. poprzez brak rozważenia wszystkich okoliczności sprawy i przyjęcie, że wszystkie szkody w lasach powodów zostały spowodowane przez łosie, podczas gdy notorią jest przyjęcie bioróżnorodności obszarów leśnych i wynikająca z tego wieloprzyczynowość powstania szkód w lasach powodów np. poprzez inne zwierzęta, choroby drzewostanu, naturalne ubytki i inne wskazywane przez stronę pozwaną;

5. naruszenie art. 11 ust. 2 pkt 2 Prawa łowieckiego w związku z art. 46 i 47 Prawa łowieckiego poprzez określenie obowiązków pozwanego wynikających z ustawy Prawo łowieckie i jednocześnie pominięcie zastosowania uregulowań dotyczących rekompensaty szkód zawartych w przepisach ustawy prawo łowieckie;

6. naruszenie art. 11 ust. 2 pkt 2 Prawa łowieckiego poprzez błędne przyjęcie, że obowiązkiem pozwanego było zapewnienie właściwej bazy żerowej dla zwierzyny w lasach, podczas gdy przepisy Prawa łowieckiego statują ten obowiązek wobec konkretnych statio fisci Skarbu Państwa innych niż Minister Środowiska;

7. naruszenie art. 117 § 1 kc w zw. z art. 4421 § 1 k.c. poprzez całkowite nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia i przyjęcie domniemania, że większość szkód powstała w okresie ostatnich trzech lat, podczas gdy Sąd aquo suo w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 października 2013 r. ustalił, iż szkody narastały z czasem, co powinno prowadzić przynajmniej do częściowego uznania zarzutu przedawnienia. Na podstawie art. 380 k.p.c. zaskarżył również postanowienie Sądu I instancji wydane na rozprawie w dniu 7 października 2013 r., o oddaleniu wniosku dowodowego z opinii biegłego, ze względu na bezpodstawne oddalenie tegoż wniosku dowodowego.

Wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;

2. ewentualnie, na wypadek uznania przez sąd, że nie zachodzi podstawa do uchylenia zaskarżonego wyroku, wnoszę o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna nie zasługuje wiem na uwzględnienie żaden z podniesionych w jej treści zarzutów.

Odnosząc się zatem do zarzutów naruszenia przepisów postępowania cywilnego w zakresie obrazu art. 233 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. stwierdzić należało, iż Sąd Okręgowy nie dopatrył się wskazywanych przez skarżącego uchybień.

W niniejszym postępowaniu Sąd Rejonowy uznał za wiarygodną opinię biegłego M. A. w rezultacie oceny tego dowodu dokonanej na podstawie właściwych dla przedmiotu opinii kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej oraz doświadczenia życiowego, uwzględniając poziom wiedzy biegłego. Dodać należy, iż w

przedmiotowym procesie Sąd meriti uwzględnił, iż opinia została oparta na oględzinach nieruchomości objętych pozwem udokumentowanych fotografiami, stanowiącymi załącznik do opinii. W jej treści biegły szczegółowo opisał skalę zniszczeń, spójnie i logicznie wyjaśnił przyczyny powstania ich powstania. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, iż podnosząc zarzuty postawione w apelacji skarżący nie podjął choćby próby wykazania błędów metodologicznych popełnionych przez biegłego jak również tego na jakiej podstawie pozwany wywodzi, iż u podstaw opinii leżą błędnie przyjęte założenia. Z przebiegu postępowania wynika zaś, iż każda z tez postawionych w opinii została poparta logicznym uzasadnieniem, doświadczeniem zawodowym i fachową wiedzą biegłego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszej opinii, gdy zachodzi taka potrzeba, a więc wtedy gdy opinia, którą dysponuje zawiera istotne luki, bo nie odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest niejasna, czyli nienależycie uzasadniona lub nieweryfikowalna, tj. gdy przedstawiona przez eksperta analiza nie pozwala skontrolować jego rozumowania co do trafności jego wniosków końcowych (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 sierpnia 2009 roku, III CSK 7/09, Lex 533130).

Dlatego nie można przyjąć, że sąd obowiązany jest, niejako automatycznie dopuścić dowód z kolejnych biegłych, czy też opinii instytutu w każdym wypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony. Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszej opinii, gdy zachodzi w istocie taka potrzeba, a złożony w tym zakresie wniosek jest merytorycznie uzasadniony. Stanowisko, które wyraził Sąd Rejonowy oddalając na rozprawie w dniu 7 października 2013r. wniosek „o dopuszczenie dowodu z kolejnego biegłego” Sąd odwoławczy aprobuje, uznając, że nie można postawić dowodowi przeprowadzonemu w niniejszej sprawie zarzutów, które powodowałyby niemożność poczynienia na jego podstawie istotnych ustaleń.

Nadto warto podkreślić, iż wobec oddalenia wniosku dowodowego pozwany nie wnosił o wpisanie do protokołu, na podstawie art. 162 k.p.c., zastrzeżenia w związku z naruszeniem przez Sąd przepisów postępowania. W tym stanie rzeczy, niezależnie od powyższych względów utracił on prawo powoływania się na takie uchybienie w dalszym toku postępowania.

Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu art. 162 k.p.c. przewiduje prekluzję zarzutów dotyczących niektórych naruszeń prawa procesowego. Z jego treści wynika, że skutkiem niepodniesienia przez stronę zarzutu naruszenia przepisów postępowania w sposób określony w tym przepisie jest bezpowrotna utrata tego zarzutu w dalszym toku postępowania, co dodatkowo przemawia za uznaniem podniesionych w apelacji zarzutów za bezzasadne.

Przechodząc zaś do zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego stwierdzić należy, iż trafnie przyjął Sąd meriti, iż w aktualnie obowiązującym porządku prawnym zwierzęta żyjące wolno stanowią dobro ogólnonarodowe, zatem stanowią własność Skarbu Państwa, taką bowiem regulację ustawodawca przyjął choćby w art. 21 ustawy o ochronie praw zwierząt. Konsekwentnie zatem wnioskując własność Skarbu Państwa rozciąga się na wszelką dziko żyjącą zwierzynę, w tym tę która objęta jest ścisłą ochroną jak i zwierzęta łowne (art. 2 ust. o ochronie przyrody). Podkreślenia wymaga również fakt, iż prawo łowieckie w art. 50 ust. 1b zawiera zapis, że Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, o których mowa w art. 46 ust. pkt 1 (w tym łosie) na obszarach niewchodzących w skład obszarów łowieckich. Powyższe uregulowanie wskazuje zatem, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez łosie, według ogólnych kodeksowych zasad regulujących odpowiedzialność odszkodowawczą. Nadto, w świetle dyspozycji zawartej w art. 126 ust 10 ustawy o ochronie przyrody, w sprawach spornych dotyczących wysokości odszkodowań za zwierzęta, o których mowa w ust 1, orzekają sądy powszechne.

Zdaniem Sądu Okręgowego należy podzielić zaprezentowany przez Sąd Rejonowy pogląd, iż to na jednostkach organizacyjnych Skarbu Państwa ciążyą uregulowane m. in. w art. 11 ust. 2 pkt 2 Prawa łowieckiego obowiązki polegające na zapewnieniu zwierzynie łownej odpowiedniej bazy żerowej – z uwzględnieniem dających się przewidzieć zmian w środowisku, w szczególności gdy łosie (byki, klempy i łoszaki), w myśl Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne, jako jedyne zwierzęta łowne poddane zostały całorocznej ochronie. Ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny, wskazuje na niedopełnienie tego

obowiązku przez obowiązane do tego podmioty. Wobec powyższego Sąd Rejonowy słusznie w uzasadnieniu wskazał, że za szkodę wyrządzoną z winy osoby, której powierzono wykonanie pewnej czynności, i która podlegała kierownictwu zlecającego, odpowiada właśnie podmiot zlecający - w tym wypadku Skarb Państwa.

Należy również dodać, iż Sąd Rejonowy ustalił, iż przyczyną zaistnienia szkód na nieruchomościach powodów był brak zapewnienia żeru dla stale rosnącej populacji łosi oraz niedostatki w podejmowanych działaniach polegających jedynie na ścinaniu osik w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności mając na względzie zeznania świadka T. G., którego wiarygodności i przydatności dla rozstrzygnięcia nie kwestionowała żadna ze stron postępowania. Należy również podkreślić, iż świadek ten zeznawał na temat okoliczności, które osobiście zaobserwował, ale z uwagi na wykonywany zawód jak również przygotowanie teoretyczne i umiejętności praktyczne świadek posiadał także odpowiednie kwalifikacje do dokonywania oceny przyczyn i skutków zdarzeń do jakich odnosił się w swoich zeznaniach. Zasadnie zatem Sąd Rejonowy uznał, iż na podstawie tego dowodu należało poczynić ustalenia w zakresie istnienia przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. Godzi się także dodać, iż powyższy dowód pozostaje w ścisłej relacji z dowodem z opinii biegłego, lecz również stanowi istotne uzupełnienie informacji zawartych w piśmie Nadleśnictwa K. (k. 85), stanowiącym odpowiedź na pytanie Sądu dotyczące przyczyn rozmiaru i mechanizmu powstania szkód na nieruchomościach objętych pozwem.

Trafnie również przyjął Sąd Rejonowy, iż w realiach rozpoznawanej sprawy przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej nie należy doszukiwać się w zasadach przewidzianych w art. 46 i 47 Prawa łowieckiego. Z zestawienia wyżej przywołanych przepisów wynika bowiem, iż intencją ustawodawcy było ograniczenie odpowiedzialności za szkodę podmiotów wskazanych w tejże regulacji poprzez wyspecyfikowanie katalogu określonych gatunków zwierząt oraz zakresu szkód przez nie wyrządzonych.

Z powodu podmiotowych i przedmiotowych ograniczeń przepisy te nie mogły mieć w przedmiotowym procesie zastosowania, nie doszło zatem do obrazy tych norm ustawowych przy wydaniu zaskarżonego wyroku, co bezpodstawnie zarzuca skarżący.

W świetle powyższych uwag także zarzut naruszenia art. 322 k.p.c. nie znajduje żadnego oparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Artykuł 322 k.p.c. obejmuje bowiem tylko taki stan rzeczy, w którym powód wyczerpał dostępne i znane mu środki dowodowe, a pomimo tego wysokość szkody pozostaje nieudowodniona. W niniejszym postępowaniu niewątpliwie zaistniały przesłanki zastosowania art. 322 k.p.c. albowiem szkoda jaka zaistniała na nieruchomościach powodów jest niewątpliwa. Z opinii biegłego wynika również, iż miała ona charakter „totalny”, wykluczono także by powstała na skutek działalności innych zwierząt niż łosie. Zarzuty pozwanego, iż dokonując oceny zasadności i wysokości zgłoszonych roszczeń Sąd Rejonowy nie rozważył wszystkich okoliczności sprawy należało uznać za gołosłowne, gdyż wieloprzyczynowość powstania szkód w lasach powodów nie została przez pozwanego, zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wykazana. Wbrew twierdzeniom apelacji okoliczności, na które pozwany powołuje się dopiero na etapie postępowania odwoławczego nie stanowią notorium, nie mogły zatem podlegać uwzględnieniu z urzędu. Skoro zatem obowiązek udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.) pozwany nie może zarzucać Sądowi pierwszej instancji, iż nie poczynił określonych ustaleń z dowodów, które z tychże dowodów nie wynikają.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zasługiwał także na aprobatę podniesiony przez pozwanego zarzut naruszenia przez Sąd art. 117 §1 k.c. w zw. z art. 4421 §1 k.c. poprzez nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia powoda. Zdaniem Sądu odwoławczego należy przychylić się do stanowiska Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym, mimo iż roszczenia odszkodowawcze przedawniają się z upływem 3 lat od chwili, kiedy znany stał się sprawca szkody, to w sprawie niniejszej należy wziąć pod uwagę to, iż z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż szkody w lasach powodów narastały z czasem, osiągając apogeum w 2010 r. Wcześniej nie miały tak wielkich rozmiarów i były możliwe do zaakceptowania z ekonomicznego punktu widzenia. Z zeznań świadka T. G. wynikało zaś, iż od 2009 r. powodowie, z uwagi na skalę zniszczeń zwracali się do świadka z prośbą o pomoc a świadek wraz z powodami dokonywał oględzin nieruchomości sporządzając dokumentację fotograficzną.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji Sąd Okręgowy orzekł o jej oddaleniu, działając na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. Z art. 99 k.p.c. i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu zasądził od pozwanego na rzecz powodów zwrot kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na koszty te złożyło się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika pozwanych obliczone na podstawie § 6 pkt 3 - 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).